

Liikennealan kestävän kasvun ohjelma 2021 – 2023

Ohjausryhmän 18. kokous

Aika: Keskiyö 2.12.2022 klo 10.00-12.00

Paikka: Läsnä/Etäkokous

Osallistujat:

Andersin Jari, Maanmittauslaitos
Asp Emil, LVM
Eloranta Sauli, VTT
Forsblom Marko, ITS Finland
Gyllenbogel Alex, ITS Finland
Hautala Raine, VTT
Holm Markus, Vantaan kaupunki
Homanen Ilkka, Business Finland
Hyrkkänen Juhana, Ilmatieteenlaitos
Karinen Petri, Business Oulu (vieras)
Koskinen Jenni, Traficom
Lautanala Janne, Fintraffic (vieras)
Moilanen Paavo, Ramboll (vieras)
Nissinen Sampsa, TEM pj
Orjasniemi Tiia, LVM
Peltonen Risto, Turun kaupunki
Päätaalo Mari, Espoon kaupunki
Rantanen Teppo, Tampereen kaupunki
Riihelä Atte, LVM
Saario Kaisa, Helsingin kaupunki
Sorasahi Heikki, YM
Suoyrjö Esa, Väylä
Vakkuri Matti, Haltian
Vesa Jarkko, TEM
Wallander Jouni, Solita
Ylisiurunen Kimmo, Ramboll

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Sampsa Nissinen avasi kokouksen klo 10.00.

2. Asialistan hyväksyminen ja edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin asialista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Esittelyt: Kasvua klusteriyhteistyöllä

Oulu Automotive Cluster, Petri Karinen, Business Oulu

Business Oulun Petri Karinen esitteli Oulun seudun autoklusterin toimintaa. Autoklusterin rakentaminen käynnistyi vuonna 2018. Oulussa ei paljon tuolloin ollut yrityksiä, jotka tekevät vain autoteollisuudelle. Klusteri on nyt kasvanut viidestä yrityksestä noin 120 yritykseen, joista noin puolet Oulusta. Mukana tutkimuslaitoksia noin 30 kpl maailmanlaajuisesti.

Klusterin toiminta perustuu tiedonhankintaan ja välittämiseen, ymmärryksen kasvattamiseen toimijoista sekä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden etsintään. Klusteri on laatinut toimintaansa ohjaamaan share-find-match -työkalupakin, joka kattaa laajasti viestinnän ja aktiivisen klusteritoiminnan työkalut. Klusterin painopisteenä on toimiminen myös yhdessä muiden ekosysteemien kanssa, mm. Göteborgin Volvo-ekosysteemi, Hangzhou (Oulun ystävyyskaupunki), Stuttgart (Daimler ja Porsche ekosysteemeineen) sekä Madrid (Seat ekosysteemi).

Esille nousi mielenkiintoisia erottautumistekijöitä kuten printattava elektroniikka, verkkojen teknologiat kuten 6G sekä erilaiset testiympäristöt mm. mekaniikan ja voimalinjojen testaukseen.

Lisäksi joulukuisen Stuttgartissa autoteollisuuden alihankintatapahtuman havaintona nousi esille autoteollisuuden toimijoiden epätietoisuus siitä, mitä niiden pitäisi digitalisaation suhteen toimia. Isot toimijat pyrkivät ratkaisemaan itse, mutta osaajia ei kuitenkaan ole saatavilla, mikä selvästikin mahdollisuus suomalaisille osaajille. Sähköistyminen ei ole enää uusi asia, enemmänkin keskustelu on raaka-aineissa (akut) sekä Kiina -sidoksissa. Myös alan logistiikkahaasteet sekä työvoiman ja osaamisen saatavuus globaalien kriisien rinnalla nousevat keskusteluun. Myös USAn vihreän siirtymän erittäin suuri tukipaketti tuo haasteita Euroopalle kilpailukyvyn kannalta.

Keskustelussa käytiin tarkemmin läpi haasteita, klusterin toimintamallia ja yhteistyöstä klusterin sisällä ja laajemmin kansallisesti. BusinessOulu rahoittaa tällä hetkellä hankkeen täysin, osasta tapahtumista yrityksiltä peritään osallistumismaksu.

Esitys liitteenä 1.

Smart City Innovation Cluster, Teppo Rantanen, Tampereen kaupunki

Tampereen kaupungin Teppo Rantanen esitteli älykaupunkien innovaatioklusterin (Smart City Innovation Cluster – scic.io). Klusterin toiminta on käynnistynyt lokakuussa 2022 ja se toimii osuuskuntamallilla. Klusteri yrittää vastata siihen, miten yritykset saadaan toimimaan aiempaa tehokkaammin yhdessä. Business Finland on myöntänyt rahoitusta klusterin yritysten omarahoitusta vastaan. Käynnistysvaiheessa ovat kaikki 6-kaupungit olleet jollain tavalla mukana – nyt klusterissa

Tampereen lisäksi Espoo. Tehtävänä on löytää sellaisia älykaupunkikehityksen haasteita Suomesta ja kansainvälisesti, mihin yritykset voivat tuoda ratkaisuja. Liikenneratkaisut ovat oleellinen osa älykaupunkeja. Toimintatapoja kehitetään parhaillaan tavoitteena tuoda klusterin yrityksiä yhteen, hakea ensisijaisesti yritysten liiketoimintamahdollisuuksia ja sitä, miten ne viedään muualle. Ensisijaisina kohteina klusterilla on Japani, Espanja ja USA. Verkostoja syntynyt myös muiden alueiden kanssa.

Yrityksillä on klusteriin liittymis- ja jäsenmaksu. Yrityksiä on tähän mennessä liittynyt mukaan noin 50 kpl. Tavoitteena luoda jatkossa itsestään kannattava toimintamalli, ja varmistaa siten jatkuvuus myös BF-rahoituksen jälkeen.

Keskustelussa pohdittiin, miten klusteri toimii osana yritystoiminnan houkuttelemista kaupunkeihin, kuinka hiilineutraalisuustavoitteet syöttävät haasteita, ja mitkä ovat mm. yhtymäkohdat HEVi-yhteistyöhön. Lisäksi keskusteltiin klusterin kansainvälistymispainopisteestä, klusterin siirtymisestä julkisvetoisesta klusterista liiketoimintavetoiseen klusteriin sekä smart city -teeman laajuuden haasteita (teemaryhmät klusteriin - liikkuminen yksi).

Esitys liitteenä 2.

4. Toimenpide-esittely: Liikennealan datan avaaminen liikenne- ja logistiikkasektorin kestävästä liiketoiminnan pohjaksi, Janne Lautanala, Fintraffic & ohjelmajohtaja

Kokouksen esiteltäväksi toimenpiteeksi oli valittu toimenpide 8a, missä tavoitteena jatkaa liikennealan datan avaamista liikenne- ja logistiikkasektorin kestävästä liiketoiminnan pohjaksi, mukaan lukien dynaaminen data sekä käyttörajoitetun datan hyödyntäminen. Lisäksi toimenpiteen tavoitteena on edistää liikennetiedon ekosysteemien sekä hajautetun liikennetiedon markkinoiden syntymistä.

Janne Lautanala Fintrafficista kertoi ajankohtaiset kuulumiset Fintrafficin vetämän Liikenteen dataekosysteemin statuksesta ja tulevista suunnitelmista.

Liikenteen dataekosysteemi tavoittelee yhdessä reilua digitaalisen tiedonjaon toimintaympäristöä. Mukana on jo 150 toimijaa. Yhteistyö ekosysteemin työryhmissä on avointa, ja työtä ohjaa ohjausryhmä. Ekosysteemin tavoitteena on tarjota monia liiketoimintahyötyjä ja työryhmien aiheisiin liittyen on tunnistettu saavutettavissa olevat hyödyt ja tavoitteet. Liikenteen dataekosysteemin sääntökirja (monenvälinen sopimus) julkaistiin keväällä 2022, jatkeena tavoitteelle tarkentaa yhteistyötä ja luoda yhteiset pelisäännöt (datan jakamisen ja yhteistyöstä sopimisen pelikirja).

Dataekosysteemyön jatkeena on parhaillaan valmisteilla liikenteen datapalveluiden vientiklusteri, joka omalta osaltaan edistää kasvuohjelman tavoitteita.

Keskustelussa nousi esille mm. meriliikenteen demon hyödyntäminen tarkemmin (NEMO -alusta, jonka päälle yritykset voivat rakentaa lisäarvopalveluita, Fintraffic fasilitaattorina), vientiklusterin yhteistyö (Fintraffic mm. lisensoi ratkaisujaan suomalaisille yrityksille, jotka voivat viedä niitä kansainvälisesti). Klusterissa tunnistetaan mahdollisuuksia ja yhteistyökumppaneita.

Esitys liitteenä 3.

5. Viestintä

Käsiteltiin viestinnän ajankohtaisia asioita – etenkin laadittua suunnitelmaa ja kuvausta alan suomalaisen osaamisen ydinviestistä. Tavoitteena on alan kansainvälisen viestinnän koordinointi, yhtenäisen ja ajantasaisen tarjoomaviestin hyödyntäminen ja muualla tuotettujen ja ylläpidettävien (mm. Business Finland) laajempien tarjoomakuvausten kytkeminen kokonaisuudeksi. Tavoitteena systemaattinen rakenne, missä FMF-sivustolle saataisiin koottua eri projekteissa syntyneitä materiaalia, kansainvälisesti kiinnostavat uutisoinnit referensseistä ja nämä kytketään tiiviiseen yleisesittelyyn. Ohjelma ylläpitää jatkossa ajantasaista yleisesittelyä, mikä linkitettyä eri toimijoiden yksityiskohdaisempiin materiaaleihin. Esiteltiin yleisesittely, joka käytettävissä jatkossa FMF-sivustolta.

Esitystä kiitettiin ytimekkyydestä ja visuaalisuudesta, toivottiin, että se olisi ollut käytössä jo ITS World Congress -hakemusta tehdessä. Lisäksi keskusteltiin alan kansainvälisen toiminnan systematisoinnista, mistä jatketaan syvemmin ohjausryhmän ja työryhmän yhteisessä työpajassa 15.12.2022.

Muita viestinnän asioita:

- RRF- ja maakohtaisista aktiviteeteissa Italian RRF-ohjelmasta käynnistyy alkuvuodesta jatkokeskusteluita kiinnostuneiden yritysten kanssa. Lisäksi Kroatian markkinan keskustelut aloitetaan maakohtaisella webinaarilla tammikuussa. Näissä yhteistyö Business Finlandin ja Team Finland -verkoston kanssa on keskeistä ja toimenpiteitä tehdään näiden kanssa yhdessä.
- Helsinki on laaja verkosto tukenaan hakenut marraskuussa ITS World Congressin isännöityä vuodelle 2027 Helsinkiin. Päätöstä odotetaan toukokuussa 2023, ja alkuvuodesta 2023 on valintaan vaikuttamisen aika.
- Muistutus lisäksi kansainvälisesti kiinnostavien uutisten ilmiäntämisestä FMF-sivustolle. Puheenjohtaja painotti, että sivusto on ydintoimintoja ja ydinpalvelu ohjelman toimijoille.
- Espoo kertoi liikenteen automatisaatioon liittyvästä tapaamisesta ystävyyskaupunkinsa Shanghaiin kanssa.

Viestintään liittyvät kalvot osana liitettä 4, kohdassa 5.

6. Ohjelman koordinoinnin painopisteet 2023

Käytiin yleisesti läpi ohjausryhmän näkemyksiä valituista painotuksista. Valittuja priorisointeja pidettiin hyvinä. Painopisteiden nähtiin tuovan myös vientiä, jos niissä onnistutaan. Kokeiluista esitettiin myös toive, että niitä ei pidetä irrallisina vaan osana kaupunkikehitystä, mikä voisi mahdollistaa MAL-sopimuksienkin kytkemisen mukaan. Kaupunkitoimijoille on roolia laajasti kaikissa painopisteissä, mutta haasteeksi tunnustetaan se, miten saadaan alueellinen tarjonta yhteen laajemman kansallisen tarjooman kanssa. Kaupunkien yhteistyö isossa roolissa ja kansallisen näkökulman mukaan kytkemisessä. Innovatiivisia hankintoja pidettiin tosin haastavana kokonaisuutena.

Keskustelun jatkeena puheenjohtaja esitti, että ohjelman vuoden 2023 painopisteistä tehdään tiivis kysely ohjausryhmän jäsenille. Näin tarkennetaan ja laajennetaan ohjausryhmän näkemyksiä paino-

pisteistä sekä sitä, miten ohjausryhmän jäsenet näkevät ohjelman tukevan ja voivat vielä vahvemmin itse tukea ohjelman tavoitteita. Ohjelmajohtaja laatii ja lähettää tästä kyselyn, missä nykyinen toimenpideluettelo mukana.

Ylisiurunen kävi tarkemmin läpi ohjelman alkuvuodelle 2023 osuvia koordinoitavia ja niiden painopisteitä. Ohjelman toimenpiteitä on tarkennettu seuraavalle kvartaalille konkreettisiksi priorisoituja toimenpiteitä koskeviksi tehtäviksi. Tehtävien painopiste on kansainvälisessä 5-vuotissuunnitelmassa, kansainvälisten Team Finland -kanavien ja instrumenttien hyödyntämisessä, kotimaan referenssimarkkinan edistämässä mm. innovatiivisin hankinnoin sekä ekosysteemien tilanteen korjaamisessa.

Lisäksi nostettiin erityisesti esille ohjelman keskeisen viestintäkanavan, Future Mobility Finland -sivuston nostaminen ohjausryhmään laajempaan esittelyyn sekä pohdittavaksi, voidaanko lisää näkyvyyttä ja vaikuttavuutta saavuttaa maksullisella markkinoinnilla (esim. LinkedIn-markkinointi). Myös käynnistyneen ekosysteemien inventoinnin myötä esille nousseen tarpeen ”ristiinpölyttää” ekosysteemejä koordinoitummin edistämistä pidettiin keväällä tärkeänä, koska ekosysteemien edistäminen ohjelman ytimessä.

Kalvot painopisteistä osana liitettä 4, kohdassa 6.

7. Liikennealan kestävän kasvun ohjelma 2022-2023 toimeenpano

Kimmo Ylisiurunen kävi läpi ohjelman yleistilanteen ja toimenpiteiden statuksen. Edellisen 2 kk aikana ohjelman toimenpiteissä edistystä ja muutoksia/havaintoja korostettu punaisella tekstillä. Aiempaan tapaan kaikissa toimenpiteissä edetään, mutta luonnollisesti ohjelman koordinaation näkökulmasta toimenpiteiden edistämässä näkyy tehty priorisointi.

Kalvot painopisteistä osana liitettä 4, kohdassa 7.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraavat ohjausryhmän kokoukset sovittiin pidettävän ke 29.3. klo 13-15.30 sekä ke 7.6. klo 12-14.30.

Toiveena on, että mahdollisimman moni pystyisi osallistumaan ohjausryhmän kokouksiin paikan päällä, toki etämahdollisuus järjestetään.

Ohjausryhmän ja työryhmän yhteinen ideatyöpaja kansainvälistymisestä to 15.12. klo 13-15.30 Merikasarmilla.

9. Muut asiat

Muita asioita ei noussut esille.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.00.

- LIITTEET**
- Liite 1. Oulu Automotive Cluster, Petri Karinen, Business Oulu
 - Liite 2. Smart City Innovation Cluster, Teppo Rantanen, Tampereen kaupunki
 - Liite 3. Liikennealan datan avaaminen liikenne- ja logistiikkasektorin kestävän liiketoiminnan pohjaksi, Janne Lautanala, Fintraffic
 - Liite 4. Ohjelman toimeenpano, painopisteet, tehtävät ja viestintä, Kimmo Ylisiurunen

JAKELU Ohjausryhmän jäsenet